

Akcja Dekolonizacja

– jak historia świata wpływa
na terażniejszość

Teraźniejszość

@akcja_
dekolonizacja

Bańki informacyjne

„Bańkami informacyjnymi” nazywamy zjawisko oddzielania nas przez algorytmy od informacji, które mogłyby zakwestionować nasze poglądy i wizję świata. Zamiast poszerzać perspektywę, utwierdzają nas w poczuciu słuszności własnych przekonań.

Podobny efekt od wieków wywołują europocentryczne narracje o świecie [5](#) [63](#), a wiele z dzisiejszych baniek informacyjnych jest swoistą kontynuacją narracji nt. globalnego Południa, jakie rozwijały się z biegiem historii. [75](#)

W polskich mediach rzadko pojawiają się informacje z krajów globalnego Południa. Gdy się pojawiają, to często w kontekście klęsk, wojen, ataków i ewentualnej potrzeby/deklaracji pomocy. Te bywają jednak fragmentaryczne, przez co polskie społeczeństwo ma bardzo ubogą świadomość wydarzeń na świecie, m.in. także aktualnie trwających konfliktów zbrojnych. [56](#)

- Jaki obraz o Afryce bądź Azji prezentują nam polskie media? Czy jest on zróżnicowany i wyczerpujący? Czy tworzone treści są zgodnie z Kodeksem, o którym mowa w fiszce [32](#) ? Jeśli jest fragmentaryczny, jakich jego części brakuje?

Kodeks w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa

Obejrzyj video na Youtube. Zeskanuj kod QR.

Obejrzyj prezentację „Jak mówić o większości świata?”

- Wypisz w punktach najważniejsze zasady.
- Zapoznaj się z „Kodeksem w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa” Czy te zasady mogą dotyczyć także pokazania wydarzeń, miejsc, osób z innych rejonów świata (np. z Polski)? Dlaczego te zasady są takie ważne?
<https://fed.org.pl/kodeks/>
- Poszukaj przykładów przedstawiających świat, które są zgodne i niezgodne z Kodeksem.

17 Celów Zrównoważonego Rozwoju

Zobacz grafikę. Zeskanuj kod QR.

17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SGDs) to ambitny plan wprowadzony w 2015 roku przez ONZ, mający na celu globalną, solidarną pracę na rzecz przyszłości planety. Kolorowe, optymistyczne barwy bledną nieco wraz z lekturą raportu opublikowanego w 2024 r. który podsumowuje 9 lat działań m.in. na rzecz dostępu do wody, edukacji czy eliminacji głodu. Wynika z niego, że tylko 17% planowanych działań zostało zrealizowanych bądź jest realizowana przez międzynarodową społeczność, a od 2020 r. zauważalna jest w tym obszarze generalna stagnacja.

Działania na rzecz planety poprawiają wizerunek wielu korporacji, stąd też wiele firm stara się podciągać swoje poczynania pod 17 Celów, choć nie zawsze za tym idzie realna zmiana. Takie zjawisko, podobne do „greenwashingu” **58** zaczęło być nazywane „SDG washing”.

PKB jako wskaźnik dobrostanu państw

Zobacz grafikę. Zeskanuj kod QR.

Produkt Krajowy Brutto (PKB) jest wskaźnikiem bogactwa narodów. Mierzy wartość wszystkich wytworzonych dóbr i usług. Nie uwzględnia sytuacji społecznej, jakości życia, zdrowia, szczęścia obywateli.

Alternatywą jest Szczęście Narodowe Brutto (Gross National Happiness, GNH), które mierzy jakość życia obywateli w sposób bardziej całościowy. Obejmuje aspekty materialne, zdrowie, edukację, relacje społeczne, kulturę i środowisko. Z kolei Światowy Wskaźnik Szczęścia (Happy Planet Index, HPI) skupia się na wpływie na środowisko i zrównoważonym rozwoju.

- ?** Jakie są konsekwencje porównywania państw na podstawie tych wskaźników? Czy opieranie się na PKB jako głównym wskaźniku może utrwalać stereotypy o krajach „bogatych” i „biednych”?
- Który wskaźnik lepiej odzwierciedla rzeczywisty rozwój społeczeństwa? Czy możliwe jest powstanie jednego, idealnego wskaźnika?
 - Oceń wynik Polski w Światowym Indeksie Szczęścia. Co możesz zrobić, by go poprawić?

Narracje o Afryce

Przeczytaj artykuł. Zeskanuj kod QR.

Przeczytajcie fragment artykułu z „Miesięcznika Znak” o technologach z Sierra Leone, którzy pomogli walczyć z epidemią eboli.

Czy przypominają one historie, które zwykle słyszycie o Afryce? Jakie historie zazwyczaj słyszycie? Jak przedstawiana jest zazwyczaj Afryka – w podręcznikach, literaturze, telewizji, prasie? W jaki sposób ta historia się od nich różni? (Podpowiedź: przedstawienie Afrykanów jako ludzi przedsiębiorczych, wykształconych, osiągających sukcesy, umiejących zadbać o społeczeństwo; Afryka umie rozwiązywać swoje własne problemy)

- Jak autor tłumaczy to, że o historii technologów nie usłyszał cały świat? **48** Dlaczego dziennikarze odmawiali napisania o nich mówiąc, że „Nikt w to i tak nie uwierzy”?

Pomoc humanitarna

Gdy wybuchają wojny wstrząsające opinią publiczną, często pojawia się oczekiwanie względem organizacji humanitarnych o zabranie stanowczego głosu sprzeciwu czy potępienie działań jednej ze stron. Brak dosadnych stanowisk odbierany bywa jako obojętność, brak zaangażowania czy nawet stanie po „złej” stronie konfliktu. Tymczasem jest zupełnie inaczej.

Jednymi z podstawowych zasad niesienia pomocy humanitarnej są bezstronność i neutralność. Złamanie ich, np. poprzez opowiedzenie się po jednej ze stron konfliktu w telewizyjnej wypowiedzi, mogłoby zaważyć na możliwości dotarcia konwojów z pomocą humanitarną do ludności będącej po drugiej stronie barykady. Powściągliwość organizacji humanitarnych nie wynika z obojętności – wręcz przeciwnie: z ciągłego pamiętania o tym, że to dotarcie do ludzi potrzebujących pomocy, jest absolutnym priorytetem.

Globalizacja

Zobacz mapę. Zeskanuj kod QR.

Przez wiele lat Szwajcaria kupowała kakao od Ghany po bardzo niskiej cenie. Sama produkowała z niego drogie czekolady. Ghana uznała to za niesprawiedliwe. W 2021 roku Ghana postanowiła ograniczyć sprzedaż kakao do Szwajcarii, która była bardzo uzależniona od ghańskiego kakao.

Żyjemy w zglobalizowanym świecie. Oznacza to, że różne części świata są ze sobą powiązane. Dzięki temu możemy kupić produkty z całego świata, podróżować po całym globie. Przykład Ghany i Szwajcarii pokazuje, że globalizacja może także utrzymywać istniejące zależności i nierówności między krajami.

- Sprawdź, jaka odległość dzieli Ghanę od państwa, w którym znajduje się siedziba producenta twojej ulubionej czekolady i twojego miejsca zamieszkania. Podaj przykłady innych towarów, których produkcja odbywa się w podobny sposób. Zastanów się, czy można skrócić te odległości.

Czy mapy kłamią?

Więcej w naszym poście edukacyjnym. Zeskanuj kod QR.

Niech klasa spróbuje zdjąć skórkę z mandarynki w jednym kawałku, bez rozrywania go na mniejsze części, a następnie spróbować ją ułożyć na ławce tak, by utworzyła jedną powierzchnię. Czy to się uda? Podobnie jest z mapami – skórka mandarynki jest jak powierzchnia kuli ziemskiej, a próba ułożenia skórki na płaszczyźnie jest jak próba stworzenia mapy. Dlatego żadna mapa nie pokazuje dobrze powierzchni naszej planety.

- Obejrzyjcie różne mapy w poście na profilu Akcja Dekolonizacja i zastanówcie się, która najbardziej by Wam odpowiadała. Jakie założenia i błędy mają poszczególne mapy? Co wspólnego mają z europocentryzmem **63**? Czy północ jest na górze i gdzie leży środek świata? Porównajcie wielkości poszczególnych krajów na stronie:

<http://www.thetruesize.com>

Dzień Kolumba

Zobacz grafikę. Zeskanuj kod QR.

12 października, czyli rocznica przybycia Kolumba do Ameryki, już praktycznie nigdzie nie świętuje się Dnia Kolumba (np. w USA pozostaje on świętem diaspory włoskiej). Wręcz przeciwnie, w ten dzień w wielu miejscach odbywają się protesty, a pomniki Kolumba są dewastowane. Dzień ten obchodzony jest pod różnymi nazwami:

Argentyna – Dzień Szacunku dla Różnorodności Kulturowej

Chile – Dzień Spotkania Między Dwoma Światami

Dominikana – Dzień Tożsamości i Różnorodności Kulturowej

Ekwador – Dzień Międzykulturowości i Wielonarodowości

Kolumbia – Różnorodności Etnicznej i Kulturowej Narodu Kolumbijskiego

Kostaryka – Dzień Spotkania Kultur

Meksyk – Dzień Narodu Wielokulturowego

Peru – Dzień Ludności Rdzennej i Dialogu Międzykulturowego

USA – (w niektórych miastach i stanach) Dzień Ludności Rdzennej

Urugwaj – Dzień Ameryk

Wenezuela – Dzień Oporu Ludności Rdzennej

Co wspólnego mają nazwy tego święta w różnych krajach? Na czym lub na kim się skupiają?

(Podpowiedź: na ludności rdzennej, na różnorodności kulturowej i etnicznej, na nowej, wielokulturowej tożsamości Ameryk) Dlaczego odchodzi się od świętowania Dnia Kolumba? **2 3 4 66**

Dekolonizacja muzeów

Więcej w naszym poście edukacyjnym. Zeskanuj kod QR.

Klasa dzieli się na dwie grupy: jedna z nich wcieli się w dyrektkę Muzeum Brytyjskiego, które w swojej kolekcji posiada posągi moai z Rapa Nui i chciałaby, by tam zostały; druga – we władzę Rapa Nui, która chce odzyskać swoją spuściznę. Po przedstawieniu klasie kontekstu (poniżej), grupy wynotowują swoje argumenty, a następnie władze Rapa Nui występują do dyrektki muzeum o zwrot moai, rozpoczynając dyskusję.

Moai to słynne posągi z Rapa Nui (Wyspy Wielkanocnej, obecnie należącej do Chile). Mierzą po kilka metrów wysokości i przez mieszkańców wyspy uważane są niemal za święte – posągi mają według nich dusze ich przodków. Dwa z moai zostały wykopane z oryginalnego miejsca i wywiezione z wyspy przez żołnierzy marynarki wojennej Wielkiej Brytanii w 1868 roku jako dar dla Królowej Wiktorii. Królowa podarowała zabytki Muzeum Brytyjskiemu, gdzie wystawiane są do dzisiaj.

Dekolonizacja dzisiaj

- ?** Wyobraź sobie, że możemy cofnąć zegar historii do momentu przed kolonizacją. Jakie zmiany należałoby wprowadzić, aby przywrócić kraj do stanu pierwotnego? **12 14 18 40 44 50 74 85 89** Zastanów się, jakie najważniejsze zmiany zaszły w tym kraju podczas kolonizacji.
- Wyobraź sobie, że możesz „cofnąć taśmę” i przywrócić kraj do stanu przed kolonizacją. Jakie elementy wprowadzone przez kolonizatorów (np. budynki, systemy prawne, języki) powinny zostać usunięte lub zastąpione? Czy są jakieś elementy wprowadzone przez kolonizatorów, które są korzystne dla kraju i mogłyby zostać zachowane? W niektórych przypadkach całkowite cofnięcie zmian może być niemożliwe lub niepożądane. Zastanów się, jakie rozwiązania mogłyby zastąpić te, które zostały wprowadzone przez kolonizatorów.
 - Jakie były główne cele kolonizatorów? Jakie dziedzictwo kolonializmu jest najbardziej widoczne w wybranym przez siebie kraju? Czy możliwe jest całkowite odwrócenie skutków kolonizacji? Dlaczego tak/nie? Jakie są największe wyzwania stojące przed krajami, które chcą przezwyciężyć dziedzictwo kolonializmu?

Stereotypy o Afryce

Wyświetl wiersz. Zeskanuj kod QR.

Dyskutowany ostatnio wiersz „Murzynek Bambo” Juliana Tuwima doczekał się kilku nowych wersji. „Kwame” Grzegorza Uzdańskiego opisuje realistycznie życie współczesnego chłopca z Ghany, nie egzotyzując go **70** ani nie podkreślając różnic, używając tego samego języka, którym mówimy o życiu polskich dzieci. Jak podkreśla Uzdański, jego wersja jest bliska wizji samego Tuwima, bo przekaz „Murzynka Bambo” miał być antyrasistowski i pokazywać, że chłopiec to wesoły chłopak, z którym polskie dzieci mogłyby się zaprzyjaźnić, bo też przecież lubią chodzić po drzewach i też mogą nie lubić kąpieli.

- ?** Jakie stereotypy i szkodliwe klisze o Afryce widać w wierszu „Murzynek Bambo”? (Podpowiedź: ciemny kolor skóry= brud, Bambo a pejoratywne określenie „bambus”, podkreślanie jego koloru skóry w niepotrzebnych miejscach, ilustracje do wiersza – zwykle chłopiec jedynie w opasce biodrowej z liści, pochodzenie chłopca – Afryka, nie konkretny kraj – „Afryka to nie państwo”)
- Jak poradził sobie z nimi Uzdański? Czego możemy nauczyć się od Uzdańskiego w opisywaniu dzieci z innych krajów?

Terytoria zależne USA

Zobacz mapę. Zeskanuj kod QR.

Kolonie formalnie już nie istnieją, ale osiem państw posiada różnie klasyfikowane terytoria zależne. W przypadku USA jest to pięć zamieszkałych terytoriów: Portoryko, Mariany Północne, Guam, Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych oraz Samoa Amerykańskie. Mieszkańcy tych terytoriów, w sumie 4 miliony osób, cieszą się większością praw obywatelskich, nie mają reprezentanta mogącego głosować w amerykańskim kongresie ani nie mają prawa głosu w wyborach na prezydenta USA.

Mieszkańcy Samoa Amerykańskiego nie są uznawani za obywateli USA i w związku z tym nie mogą pełnić wielu funkcji publicznych, służą jednak w wojsku tego kraju. Bazy amerykańskiego wojska zajmują 27% terytorium Guam, a co ósmy mieszkaniec tej wyspy służy w wojsku Stanów Zjednoczonych.

- Jakich przywilejów nie mają mieszkańcy terytoriów zależnych USA? Czym te terytoria różnią się od dawnych kolonii?

„Colonial tax” i Afryka francuska

Francja wycofując się z kolonii, stworzyła system nazywany „Françafrique” – sieć instytucjonalnych, gospodarczych i politycznych wpływów, dzięki którym utrzymała przywileje, obecność wojskową, a także zależność systemu monetarnego w 14 krajach, będących byłymi francuskimi koloniami (m.in. Benin, Mali, Niger, Togo, Gabon, Czad). Umowy zobowiązywały te państwa m.in. do trzymania aż 50% rezerw walutowych we francuskim Banku Centralnym (rocznie prawie pół biliona euro, nazywane często „colonial tax”), co wiąże się z dysponowaniem jedynie połową budżetu państwa, z opcją pożyczania własnych pieniędzy od Francji, na zasadach rynkowych (tj. z odsetkami). W 2019 r. wicepremier Włoch Luigi Di Maio oskarżył Francję o „zubożanie Afryki” i „pogłębianie kryzysu migracyjnego”. **79**

W ostatnich latach nasiliły się w Afryce antyfrancuskie, prochińskie i prorosyjskie nastroje. W 2023 r. prezydent Emmanuel Macron, podczas wizyty w Gabonie podkreślił wolę „dostosowania współpracy” oraz ogłosił, że „Epoka Afryki Francuskiej (Françafrique) dobiegła końca”. Gabon uzyskał niepodległość 63 lata wcześniej.

Narracja turystyczna

Zobacz tekst. Zeskanuj kod QR.

Turystyka rekreacyjna do krajów globalnego Południa, rozwijała się już w czasach kolonializmu. Za pierwsze zorganizowane wyjazdy turystyczne uważa się wycieczki biura Thomas Cook, które rozpoczęły się w 1855 roku. Ze względu na ówczesny stan wiedzy i sytuację geopolityczną, narracja turystyczna stanowiła odwzorowanie myśli kolonialnej **75** i orientalizmu **65**. Dyskurs podróżniczy konstruowany był w odniesieniu do opozycji między tym co codzienne, a tym co „egzotyczne”.

Gdy przyjrzymy się obecnym przewodnikom turystycznym, możemy dostrzec, że wciąż często wybrzmiewają w nich echa narracji kolonialnej. W ofertach można znaleźć wiele opisów dot. „odkrywania” „dzikich” ziem, „dziewiczych” kultur czy „zapomnianych” świątyń, choć często dotyczą one krajów odwiedzanych co roku przez setki tysięcy, jeśli nie miliony turystów.

Podziel klasę na grupy, niech każda spróbuje ułożyć w kolejności chronologicznej podane cytaty. Następnie porównajcie wyniki i poddajcie dyskusji, czy narracja podróżnicza zmieniła się na przestrzeni lat?

Narracja pomocowa

Obejrzyj wideo na Youtube. Zeskanuj kod QR.

- Jakie są wasze pierwsze skojarzenia z pomocą humanitarną? Kto pomaga komu? Jak portretowani są pomagający a jak ci, którym udziela się pomocy? Obejrzyj z klasą nagranie Fundacji Lekarze bez Granic. Jakie są ich pierwsze refleksje? Czy w wymienionych na początku skojarzeniach pojawiły się stereotypy, wymienione w nagraniu? Czy występują one w podręcznikach szkolnych?
- Zastanówcie się wspólnie, nad narracją akcji pomocowych, znanych uczniom (krajowych, bądź międzynarodowych). Czy epatują ludzką krzywdą, czy też pokazują sprawczość i solidarność? Gdyby uczniowie mieli być beneficjentami pomocy, jak chcieliby być portretowani?

Biały przywilej

Zobacz grafikę. Zeskanuj kod QR.

Białym przywilejem (ang. white privilege) określane jest zjawisko bezwiednego czerpania korzyści wynikających z posiadania białego koloru skóry. Przykładem tego są badania pokazujące, że w Wielkiej Brytanii biali Afrykańczycy z RPA są traktowani lepiej niż ich czarni rodacy – choć mówią z tym samym akcentem, pochodzą z tego samego kraju i są w takim samym położeniu jako imigranci. Temat białego przywileju rozpala dyskusje w różnych krajach globalnej Północy, a wielu uważa, że to zjawisko tak naprawdę wcale nie istnieje.

Kanadyjski pisarz David Gaider powiedział: „Przywilejem jest sytuacja, w której myślisz, że coś nie jest problemem, ponieważ nie jest twoim osobistym problemem”. Dobrze ilustruje to grafika Konstancji z bloga Nieumienie w życie. Wykorzystaj ją jako impuls do dyskusji w klasie nt. przywilejów.

Biały zbawca

**KIEDY KOLOR TWOJEJ SKÓRY PRZEKONAŁ CIĘ,
ŻE TWOJA OBECNOŚĆ W INNYM KRAJU JEST
Z NATURY POMOCNA**

**A KTOŚ MA CZELNOŚĆ PYTAĆ CIĘ O KOMPETENCJE
I O TO, DLACZEGO MYŚLISZ, ŻE ROZWIĄZESZ TAM
PROBLEMY, KTÓRYCH NIE UMIESZ ROZWIĄZAĆ
WE WŁASNYM KRAJU.**

Kompleks białego zbawcy to krytyczne określenie zjawiska, wedle którego może się wydawać, że nie-biali ludzie z globalnego Południa są pozbawieni sprawczości i wymagają pomocy ze strony osób białych, bez względu na ich kompetencje. Zjawisko to opiera się na naszych podświadomych przekonaniach i leży u podstaw wielu komercyjnych ofert wolontariatu zagranicznego **69**

- ?** Przyjrzyjcie się memowi z klasą. Jakie emocje wzbudza? Jakie jest ich podłoże? Czy młodzież miała podobne przeświadczenie dot. niesienia pomocy w krajach globalnego Południa?

Rdzenność a nowoczesność

„Co myślisz, kiedy słyszysz określenie <<rdzenny Amerykanin>>? Czy widzisz przed oczami półnagiego, żyjącego w tipi, polującego z łuku dzikusa w piórach i frędzlach? (...) Rdzenni Amerykanie nie są bytem z przeszłości. Wciąż tu jesteśmy, mimo że nie do końca jesteśmy tym, kim myślisz, że jesteśmy”.

Eric Hernandez

z plemienia Lumbee

Co ma na myśli Eric Hernandez? Czy osoba rdzenna może być nowoczesna? Czy, żeby móc nazywana rdzenną, musi żyć jak jej przodkowie? Czy to, że częściej widywana jest ze smartfonem niż w pióropuszu sprawia, że jest mniej rdzenna? Czy jest przez to mniej „autentyczna”? Kto decyduje o tym, czy może być nazywana „rdzenną”? Czy to trochę nie tak, jakby ktoś mówił nam, że nie mamy prawa nazywać się Polakami, bo nie żyjemy jak za czasów Mieszka I albo nie chodzimy na co dzień w strojach ludowych?

Każda kultura i tradycja się zmienia, a zmiany świadczą o jej żywotności. Zmieniają się również kultury rdzenne, co wcale nie znaczy, że zanikają. Każda kultura ma prawo do decydowania o sobie, o swojej tożsamości, a tym samym ma prawo do nowoczesności.

Czy Afryka nie radzi sobie bez kolonizatorów?

Po uzyskaniu niepodległości, wiele krajów afrykańskich zmagало się ze skutkami kolonializmu, który narzucił sztuczne granice, eksploatował zasoby i tworzył nierówności społeczne. Doszły do tego nowe wyzwania: zmiany klimatyczne, konflikty zbrojne i nie zawsze odpowiednio naceLOWANA pomoc humanitarna. Ta ostatnia, zamiast rozwiązywać problem, często może prowadzić do korupcji i uzależnienia państw od pomocy z zewnątrz. Darmowe produkty powodują nieopŁacalność produkcji na miejscu i wpływają na rynek. **36 46**

Obecnie sytuacja żywnościowa w Afryce jest bardzo zróżnicowana. Niektóre kraje osiągnęły znaczny postęp w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego, podczas gdy inne zmagają się z częstym głodem.

- Zastanówcie się, jaki obraz Afryki pokazywany jest przy okazji organizowania pomocy humanitarnej? Czy potraficie wskazać konkretny kraj, który otrzymuje pomoc?
- Czy wysyłanie rzeczy do Afryki jest realną pomocą? W jaki sposób możesz wspierać społeczność Afryki?

Asymilacja

Asymilacja to proces, w którym jednostka lub grupa dostosowuje się do nowej kultury lub społeczeństwa. Odbywa się poprzez przejęcie zwyczajów, języka i wartości panujących w danym miejscu przy jednoczesnym stopniowym odchodzeniu od kultury kraju pochodzenia. Od 2008 roku na terenie Tybetu władze chińskie prowadzą politykę asymilacji narodu tybetańskiego. Budowane są szkoły z internatami, w których młodzi ludzie są odcinani od języka, kultury, religii, a także od kontaktów z rodzinami. Nauka odbywa się w języku mandaryńskim (oficjalny język Chin), na kulturę regionu poświęca się niewiele czasu, sprowadzając ją do kolorowych strojów i „egzotycznych”⁷⁰ rytuałów. Najmłodszy chętnie wracają do internatów, ponieważ dostają tam wygodne pokoje, smaczne jedzenie, czego nie mają w rodzinnych domach. ¹⁴ Do Tybetu sprowadza się także wielu osadników z Chin. ²⁶

- Czy możliwa jest dobrowolna asymilacja? Czy o asymilacji można mówić w przypadku rodzin, które od pokoleń mieszkają poza granicami kraju pochodzenia przodków? Zastanów się, dlaczego asymilacja często mylona jest z integracją? ⁵²

Integracja

„Jeśli chodzi o integrację, uważam, że społeczeństwo może odnieść sukces tylko wówczas, gdy oprze proces integracji o zasadę dawania i brania. Jeśli chcemy tylko brać, na przykład dobre życzenia, sympatię, ale nie dajemy nic w zamian społeczeństwu, w którym mieszkamy, które udzieliło nam schronienia, wówczas donikąd nie dojdziemy. Każdy musi zrozumieć, że jeśli chcemy osiągnąć powodzenie i dobrobyt to zawsze musimy pamiętać o tej zasadzie dawania i brania. Przed wyjazdem z Pakistanu byłem nauczycielem: uczyłem na dwujęzycznych kursach, uczyłem cudzoziemców, którzy przyjechali do Pakistanu. Tutaj uczę angielskiego polskich uczniów”.

Fragment raportu „Uchodźcy w Polsce”
wypowiedź osoby z Pakistanu

- ?** Czy zgadzasz się z wypowiedzią? Dlaczego ta zasada jest taka ważna?
- Jakie są korzyści z wyboru tej strategii (dla osoby z doświadczeniem migracji, dla społeczeństwa przyjmującego)?

i Integracja to proces, w którym osoby lub grupy z różnych kultur współistnieją w jednym społeczeństwie, zachowując przy tym swoje unikalne cechy kulturowe. Zakłada równorzędne istnienie różnorodnych kultur.

Separacja

„Mieszkam w Warszawie, tu jest największa grupa moich rodaków, podobno około 40 tysięcy osób. Pracuję u zaprzyjaźnionego Wietnamczyka. Zaraz po przyjeździe do Polski zwykle nie wychodziłem za dużo z domu, bo każde wyjście to ryzyko kłopotów z policją, która często zatrzymuje i legitymuje z wymaganych dokumentów. Staram się nauczyć polskiego, ale nie jest to łatwe, nasze języki bardzo się od siebie różnią. Dodatkowa trudność jest taka, że mało mam styczności z Polakami poza pracą”.

Thien Hai z Wietnamu

(na podstawie „Przespaceruj się w moich butach”)

? Czy Thien Hai świadomie i dobrowolnie wybrał separację od polskiego społeczeństwa? Dlaczego było mu trudno o kontakt z polską kulturą?

i Separacja to proces, w którym jednostka lub grupa świadomie decyduje się na utrzymanie dystansu kulturowego wobec społeczeństwa przyjmującego. Oznacza to maksymalne zachowanie własnych zwyczajów, języka, tradycji oraz ograniczenie kontaktów społecznych z osobami spoza własnej grupy.

Marginalizacja

„Jak wygląda życie w [ośrodku dla cudzoziemców]? Rano wstajesz, idziesz po jedzenie, przychodzisz, idziesz do łazienki, z powrotem do swojego pokoju. W tym pokoju jesteś razem z dziećmi, w tym samym pokoju śpisz, w tym samym pokoju jesz, w tym samym pokoju jesteś przez całą dzień, całymi dniami... Tęsknię do domu... Kiedyś dzwoniłem, oni nie odbierali telefonu, żeby nie ściągnąć na siebie kłopotów, bo podsłuchują rozmowy”.

Historie migrantów

(na podstawie raportu

Stowarzyszenia Interwencji Prawnej „Uchodźcy w Polsce”)

? Jakie skutki może mieć taka forma spędzania czasu? W jakim przypadku taka strategia może być wybierana świadomie (zastanów się, dlaczego niektórzy chcą lub muszą ukrywać swoją tożsamość)?

i Marginalizacja to strategia, w której osoba lub grupa zrywa kontakt z kulturą kraju pochodzenia, jednocześnie nie nawiązując kontaktu z kulturą nowego kraju.

Strefa Gazy a prawa dziecka

Zobacz grafikę. Zeskanuj kod QR.

Trwający od lat konflikt w Palestynie ma dynamiczny charakter, a od października 2023 r. jest przedstawiany przez media głównie w kontekście politycznym i wojskowym jako „wojna Izraela z Hamasem”.

W tej retoryce łatwo umyka tragedia, jaką są ofiary w dzieciach. Według danych Palestyńskiego Centralnego Biura Statystycznego z 2022 r., 47% mieszkańców Strefy Gazy stanowiły dzieci. Oznacza to, że mogą stanowić ok. połowę ofiar każdego bombardowania. Szacuje się, że w ciągu roku od października 2023 r., w Gazie zginęło ok 17 000 dzieci. Brak schronów przeciw bombowym oraz bardzo wysoka gęstość zaludnienia uniemożliwia ucieczkę w bezpieczne miejsce, nie wspominając o kontynuacji edukacji, zapewnieniu jedzenia, picia i innych podstawowych potrzeb. „Ta wojna to wojna z dziećmi. To wojna z ich dzieciństwem i przyszłością” – mówił w marcu 2024 r. komisarz generalny UNRWA Philippe Lazzarini.

Poproś klasę o zapoznanie się z infografiką dot. Konwencji o prawach dziecka i wskazanie praw dziecka, które są łamane w Strefie Gazy.

Wojna

Choć media z dużą uwagą śledzą kilka wybiórczych konfliktów zbrojnych, szacuje się, że obecnie na świecie (w 2024 r.) panuje ich aż... 110.

Największe nagromadzenie wojen znajduje się w obszarze Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki: ponad 45 konfliktów zbrojnych. Na drugim miejscu znajduje się Afryka subsaharyjska: ponad 35 konfliktów zbrojnych. Trzecie miejsce zajmuje Azja z 21 toczącymi się konfliktami. Szacuje się, że aż 468 milionów dzieci żyje na terenach objętych wojną.

Brak świadomości nt. istnienia aktualnych konfliktów na świecie powoduje częste oskarżanie uchodźców **81** o „udawanie” i uznawanie ich prób dotarcia do Europy za de facto migrację ekonomiczną. W rzeczywistości, wielu z nich doświadcza PTSD – zespołu stresu pourazowego, będącego to zaburzeniem pojawiającym się u osób, które doświadczyły pośrednio lub bezpośrednio skrajnie stresujących wydarzeń.

Jak wygląda Afryka?

Zobacz załącznik. Zeskanuj kod QR.

Obejrzyjcie z klasą serię zdjęć. Klasa zgaduje, na których kontynentach mogły być wykonane. Na koniec nauczyciel podaje odpowiedź: wszystkie te zdjęcia wykonano w Afryce.

Jak wyglądały odpowiedzi klasy? Które odpowiedzi podała prawidłowo i nie miała co do nich wątpliwości - czy te dotyczące zdjęć przedstawiających stereotypowe przedstawienia Afryki? Przy których zdjęciach wskazała inne miejsca lub miała co do nich wątpliwości - dlaczego? Czy któreś ze zdjęć zmieniły postrzeganie Afryki u klasy?

Współczesne niewolnictwo

Obejrzyj wideo na Youtube. Zeskanuj kod QR.

Artykuł 4 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka głosi, że „nie wolno nikogo czynić niewolnikiem ani nakładać na nikogo służebności; niewolnictwo i handel niewolnikami są zakazane we wszystkich swych postaciach”.

- ?** Na podstawie mapy Globalnego Indeksu Niewolnictwa oceń, czy artykuł 4 jest przestrzegany? Zwróć uwagę, czy którykolwiek kontynent lub państwo jest wolny od problemu niewolnictwa?
- <https://www.walkfree.org/global-slavery-index/map/>
- Na podstawie filmu wymień przyczyny współczesnego niewolnictwa. Kto najczęściej korzysta z pracy niewolniczej?
 - Zastanów się, czy twoje działania mogą mieć wpływ na zmniejszenie skali niewolnictwa? Jakie to mogą być działania?

Na naszej stronie internetowej <http://www.goandact.org/publikacje> znajdziesz scenariusz lekcji poświęcony współczesnemu niewolnictwu.

Niebezpieczeństwo jednej historii

Obejrzyj wykład na TEDEd. Zeskanuj kod QR

TEDEd

Posłuchaj wykładu Chimamandy Adichie. Ze strony TED można wydrukować tekst wykładu i rozdać uczniom do analizowania treści.

Jak duże niebezpieczeństwo niesie „pojedyncza historia”?

- Z czego wynika to niebezpieczeństwo? **82**
- Co możesz zrobić, żeby uchronić się przed „niebezpieczeństwem jednej historii”?

Islamofobia

Zobacz infografikę. Zeskanuj kod QR.

Islamofobia, jako uprzedzenie wobec muzułmanów, ma wiele oblicz. Brak wiedzy na temat islamu, utożsamianie go z fundamentalizmem, islamizacją czy terroryzmem **72**, powoduje nasilenie się uprzedzeń. Jak wyglądają dane? Według danych Francuskiego Stowarzyszenia Ofiar Terroryzmu, muzułmanie stanowią aż 80% ofiar ataków terrorystycznych na świecie, a wiele z nich ma tło i cele bardziej polityczne niż religijne. Widać to na przykładzie Unii Europejskiej. Dane Rady Europejskiej, podają że wszystkich ataków mających miejsce na jej terenie w okresie 2010–2021 r., tylko 8% miało podłoże religijne/dżihadystyczne.

Poproś klasę o odgadnięcie, jaki procent ataków terrorystycznych w Europie miało charakter religijny / dżihadystyczny, a następnie omówcie wspólnie wykres z danymi. Czy młodzież słyszała o atakach terrorystycznych umotywowanych w inny sposób niż religijny? Jeśli tak, o jakich?

